

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16337

Tarih : 09.02.2026

40779

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı* tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim **09.02.2026**.

Nevroz UYSAL ASLAN

Şırnak Milletvekili

Kocaeli 2 No'lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan Mahmut Aba'ya, posta yoluyla Kürtçe yazılmış bir kitap gönderilmiştir. Cezaevi idaresi, söz konusu kitabı hükümlüye teslim etmemiş; Ceza İnfaz Kurumu Eğitim Kurulu Başkanlığı kitabı "sakıncalı" bularak alıkoymuştur.

İdare, kitabın "teknoloji imkanlarından yararlanılarak" incelendiğini belirtmekte; karar içeriğinde kitabın orijinal Kürtçe bölümlerine yer vererek içerik değerlendirmesi yaptığını iddia etmiştir. Ancak "teknolojiyle inceleme" denilen işlemin hangi yöntemle, kim tarafından, hangi dil yeterliliğiyle yapıldığı; otomatik çeviri mi, anahtar kelime taraması mı, başka bir teknik mi kullanıldığı; doğruluk ve bağlam kontrolünün nasıl sağlandığı açık değildir. Buna karşın idare, kitap hakkında "devlete/kurumlara hakaret, iftira, örgüt propagandası, meşrulaştırma/kahramanlaştırma" gibi isnatlara dayalı bir yasaklama tesis etmiştir.

Bu karara itiraz üzerine Kocaeli 2. İnfaz Hakimliği itirazı kabul etmiş; gerekçesinde aynen şu değerlendirmeye yer vermiştir:

Hükümlüye posta yolu ile gelen yabancı dilde yazılmış kitabın denetime elverişli hale gelmesi adına Türkçe'ye çevrildikten sonra ilgili idari personel tarafından denetlenebileceği, bu haliyle

denetimin nasıl yapıldığının anlaşamadığı, öncelikle tercüme masraflarının hesap ettirilerek hükümlüye masrafı karşılayıp karşılamayacağı sorularak makul süre tanınması gerektiği, hükümlünün masrafı karşılamayacağını bildirmesi yahut makul süre içinde belirtilen masrafı karşılamaması halinde söz konusu süresiz yayının ceza infaz kurumu idaresince denetime elverişli olmaması sebebiyle teslim edilemeyeceğinin karar ile bildirilmesi, karşılaması halinde gereken tercümenin yapılarak ondan sonra ilgili personel tarafından tercüme metin üzerinde inceleme yapılması gerektiği, bu aşamada hakimliğimizce yabancı dildeki kitap üzerinde inceleme yapılamayacağı, idarece yapılan incelemenin de yukarıda açıklanan usule uygun olmaması sebebiyle hukuka uygun kabul edilemeyeceği anlaşılacakla ilgili usuli eksikliğin giderilmesi amacıyla itirazın kabulüne, Eğitim Kurulu Başkanlığının 2025/226 sayılı kararının iptaline karar verilmiştir.

Bu gerekçe, yakıcı bir çelişkiyi ortaya koymaktadır: İdare bir yandan Kürtçe metni “inceleyip” ağır isnatlarla yasaklama kurmakta; öte yandan yargı, denetimin “nasıl yapıldığının anlaşamadığını”, yabancı dilde kitabın Türkçeye çevrilmeden denetlenebilir hale gelmeyeceğini ve bu usul eksikliği giderilmeden idari incelemenin hukuka uygun sayılamayacağını tespit etmektedir. Böylece “denetim” adı altında denetlenemeyen bir yasaklama pratiği oluşmakta; “infazın amacı/kurum güvenliği” gibi geniş kavramlar, somut ve şeffaf gerekçenin yerini alarak sonucu gerekçesizleştiren bir zırha dönüşmektedir.

Ayrıca yargı kararında tercüme masrafının hükümlüye yüklenmesi ve masraf karşılanmazsa “denetime elverişli değil” denilerek yayın tesliminin engellenmesi ihtimali açıkça tarif edilmektedir. Bu yaklaşım, bilgiye erişim hakkını ödeme gücüne bağlayan bir mekanizma yaratmakta; özellikle Kürtçe bakımından fiili ayrımcılık pratiğini ortaya koymaktadır.

Öte yandan, aynı infaz pratiğinin yalnızca yayın erişiminde değil, haberleşme alanında da “yeni genelge” denilerek ağırlaştırıldığı bildirilmektedir. F Tipi kurumlarda iç postada pul zorunluluğu getirildiği; önceden mahpusların kurum içindeki diğer kişilere mektuplarını serbestçe ulaştırabildiği halde artık pul istendiği, bunun mahpuslar için ek maddi külfet doğurduğu ifade edilmektedir. Yine mahpusun bir kişiye mektup gönderirken aynı zarf içinde aynı haneye yönelik başka kişilere de (örneğin vasiye gönderilen zarfın içinde vasinin eşi ve çocuklarına ayrı ayrı) mektup gönderebilmesine izin verilmediği; bunun da “yeni genelge” gerekçesiyle uygulandığı belirtilmektedir.

Ceza infaz kurumlarında "denetim" ve "güvenlik" gerekçeleri, ölçülü ve şeffaf bir çerçeve içinde kalmadığında; yayın hakkı tercüme masrafiyla, haberleşme hakkı pul zorunluluğu ve zarf kısıtlamasıyla maddi engellere dönüşmekte; haklar, fiilen ulaşılmaz hale getirilmektedir. Bu nedenle Bakanlığınızın hem Kürtçe yayınlara hem de iç posta/haberleşme uygulamalarına ilişkin bağlayıcı, açık ve denetlenebilir bir standart oluşturup oluşturmadığının ve "genelge" denilerek getirilen yükümlülüklerin hukuki dayanağının açıklığa kavuşturulması zorunludur.

Bu bağlamda;

1. Eğitim Kurulu kararlarında geçen "teknoloji imkanlarından yararlanılarak inceleme" ifadesi somut olarak neyi ifade etmektedir? Kullanılan teknoloji/yöntem nedir (otomatik tercüme, anahtar kelime taraması, metin analiz yazılımı vb.)?
2. Bu "teknolojiyle inceleme" işlemi kim(ler) tarafından yapılmaktadır? İncelemeyi yapan personelin Kürtçe yeterliliği nasıl belgelendirilmektedir?
3. "Teknolojiyle inceleme" sonucunda elde edilen çıktıların doğruluğu ve bağlam uygunluğu nasıl denetlenmektedir? Hatalı/eksik çeviri veya bağlam koparması riskine karşı hangi güvence mekanizmaları işletilmektedir?
4. İdarenin, Kürtçe metni anlaşılır ve karar kurmaya elverişli sayarak ağır isnatlarla yasaklama yapmasına rağmen, Kocaeli 2. İnfaz Hakimliği'nin "denetimin nasıl yapıldığının anlaşılamadığı" ve incelemenin usule uygun olmadığı tespitini dikkate aldığımızda; Bakanlığınız bu uygulamayı hukuk güvenliği ve yargısal denetim bakımından nasıl değerlendirmektedir?
5. Yabancı dilde kitapların denetime elverişli hale gelmesi için Türkçeye çevrilmesi gerektiğine ilişkin Bakanlığınızın genelge/talimatı var mıdır? Varsa tarih-sayı bilgisi nedir?
6. Tercüme masraflarının hükümlüye yüklenmesinin hukuki dayanağı nedir? Ödeme gücü olmayan mahpuslar bakımından bu durumun yayına erişimi fiilen engelleyeceği açıktır; Bakanlığınız bu sonucu eşitlik ve ayrımcılık yasağı bakımından nasıl değerlendirmektedir?
7. "Tüm kitabın tercümesine gerek yok, özet rapor yeter" anlayışı cezaevlerinde fiilen uygulanmakta mıdır? Bu yaklaşım hangi düzenlemeye dayanmaktadır? Metnin bütünlüğü görülmeden "sakınca" tesis edilmesini önleyecek somut kriterler nelerdir?
8. F Tipi kurumlarda iç postada pul zorunluluğu getirildiği doğru mudur? Doğruysa bu düzenleme hangi tarih ve sayılı genelge ile getirilmiştir?

9. İç postada pul zorunluluğunun gerekçesi nedir? Bu uygulamanın mahpuslara yüklediği ek maliyetin ölçülülüğü konusunda Bakanlığınızın yaptığı bir değerlendirme var mıdır?
10. Mahpusların bir kişiye mektup gönderirken aynı zarf içinde aynı haneye yönelik başka kişilere de ayrı mektup koymasına izin verilmemesi uygulaması doğru mudur? Doğruysa bu yasak hangi düzenlemeye dayanmaktadır ve güvenlik/denetim bakımından somut gerekçesi nedir?
11. “Yeni genelge geldi” denilerek getirilen iç posta/haberleşme kısıtlamaları son bir yıl içinde kaç kez değiştirilmiştir? Bu değişikliklerin her biri için tarih-sayı ve kapsam bilgisi nedir? Söz konusu düzenlemenin yazılı genelge/talimat metninin tamamının, varsa örnek bir nüshasının ve/veya erişime açık bağlantısının tarafımıza iletilmesi istenmektedir.
12. Yabancı dilde yayınların engellenmesi ve iç posta/haberleşme kısıtlamaları hakkında son iki yıl içinde Bakanlığınıza/CTE`ye yapılan şikayet başvurularının sayısı kaçtır? Kaçı haklı bulunmuş, kaçını reddedilmiştir?
13. İnfaz hakimliklerinin usul eksikliği nedeniyle iptal ettiği idari kararların tekrarlanmaması için Bakanlığınızın cezaevi idarelerine yönelik eğitim/denetim mekanizması var mıdır? Varsa Kocaeli 2 No`lu F Tipi CİK özelinde herhangi bir işlem yapılmış mıdır?